

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาประเทศนั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาบุคคลเป็นสำคัญ และในตัวบุคคลแต่ละคนลักษณะนิสัยและคุณธรรมของบุคคลนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะถึงมีความรู้สูง แต่จิตใจไม่พัฒนา เช่นใจแคบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว นอกจากจะไม่นำความรู้ที่ศึกษาไว้มานำมาใช้ทำประโยชน์แก่สังคมแล้วยังส่งผลกระทบต่อสังคมไปเข้าในทางที่ผิดอีกด้วย (กรมการฝึกหัดครู 2520 : 104) ในกรณีที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ และจัดให้มีโครงการ "การศึกษาจริยธรรมไทย" เพื่อดำเนินการศึกษาและพัฒนาจริยธรรมอย่างมีระบบระเบียบ และต่อเนื่องจริงจังมาตั้งแต่พ.ศ. 2523 นั้นเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมอย่างปึง เพราะจริยธรรมเป็นความรู้ลึกซึ้งผิวย่อช้าดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคม (โคลเบอร์ก อ่างถึงโน ยัชพร วิยชาวุธ และคณะ 2527 : 5) และจากการศึกษาของ ละม้ายมาศ ศรทัตต์ และคณะ, พบว่าอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการพัฒนาการของเด็กในหลาย ๆ ด้าน บุคลิกภาพโดยสังเขปของคนเราเริ่ม ส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจาก การอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้าน รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คนเราได้รับมาตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก แม้เมื่อเจริญวัยขึ้นบุคคลผู้นั้นจะมีประสบการณ์มากขึ้น แต่ประสบการณ์เหล่านั้นหาได้มีอิทธิพลลึกซึ้งไปถึงประสบการณ์เดิมอันเป็นรากฐานที่สะสมมาตั้งแต่ครั้งยังเยาว์วัย (ละม้ายมาศ ศรทัตต์ และคณะ 2510 : 1) ประกอบกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจทอธิบายว่า เด็กที่อยู่ในวัยก่อน 8 ปี เป็นระยะที่ผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็ก และการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กจะบรรลุถึงขั้นสูงสุดได้ตั้งแต่อายุได้ประมาณ 8-10 ปีขึ้นไป ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษามโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นเด็กที่อยู่ในวัยระหว่าง 8-10 ปี และใกล้ยึดมั่นกับอิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา โดยได้ศึกษาว่ามโนทัศน์ทางจริยธรรมของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการตระหนักถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาในการส่งเสริมจริยธรรมในบุตร หรือในการปรับปรุงการอบรมสั่งสอนของครูต่อไป

จากการวิจัยถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม โดยกองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับจริยธรรมการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา (กรมวิชาการ 2520 : 9) โดยเป็นการศึกษากับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และประชาชนทุกกลุ่มอาชีพทั่วประเทศ ในพ.ศ. 2524 ส่วนงานวิจัยของ ยาใจ ลุสพงษ์ (2523) ได้ศึกษากับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดอุดรธานี พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวดกวดขันมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และงานวิจัยของทิพย์สุดา นิลสินธพ (2523 : 80-90) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกันโดยเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ และแบบปล่อยปละละเลย

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่างานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู และমনทัศน์ทางจริยธรรมในกลุ่มเด็กวัย 8-10 ปี มีศึกษาเฉพาะในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากับเด็กนักเรียนในวัยนี้ ของเขตกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเขตที่มีความเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็ว และได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก

อนึ่งจากการศึกษาเอกสารชุดวิชา พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดูของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่าการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีคุณสมบัติการเป็นผู้นำที่ดี ึ่งตนเองได้ ปรับตัวได้ดี และรวดเร็ว กล้าแสดงความคิดเห็น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความนับถือตนเอง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มักประสบความสำเร็จในการกระทำกิจการงานต่าง ๆ ได้ดี ในขณะที่การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบของการปล่อยปละละเลยจะทำให้เด็กขาดเหตุผลไม่เชื่อฟังใคร มีอารมณ์ฉุนเฉียว โกรธง่าย ก้าวร้าว เชื่องซึม ไม่สามารถปรับตัวได้ ต้อรับ กระวนกระวายใจ อยู่เสมอ ส่วนใหญ่จะมีความผิดปกติค่อนข้างสูง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป จะทำให้เด็กเอาแต่ใจตนเองไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง เห็นแก่ตัว

ไม่สามารถเข้ากับเพื่อนฝูงได้ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ผู้วิจัยจึง
สนใจศึกษา เปรียบเทียบมโนทัศน์ทางจริยธรรมของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบที่อันได้แก่
แบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย และแบบคุ้มครองมากเกินไปว่าแตกต่างกันหรือไม่

จากการศึกษางานวิจัยของ กฤตยา กฤษฎาวุฒิ (2514 : 148) ซึ่งได้ข้อค้นพบว่า
บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง มีการฝึกสัมฤทธิ์ผล และฝึกความเป็นอิสระมากกว่าบิดามารดาที่มี
ระดับการศึกษาต่ำ บิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำมีความเข้มงวดและการลงโทษบุตรมากกว่าบิดามารดา
ที่มีการศึกษาสูง ส่วนบุตรที่บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกันพบว่าความสามารถในการสังคม ความ
มั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการบังคับตนเองมีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ
ในการศึกษามโนทัศน์ทางจริยธรรมของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีที่แตกต่างกันในครั้งนี้
ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงมโนทัศน์ทางจริยธรรมของเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วย
ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เปรียบเทียบมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย
และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป
2. เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำแนก
ตามการศึกษาของผู้ปกครอง

สมมติฐานของการวิจัย

ผลการวิจัยของ บาลี จุลพงษ์ (2523) ที่ศึกษาถึงประเภทของการอบรมเลี้ยงดูตาม
การรับรู้กับระดับการไปเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดอุดรธานี
พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบเข้มงวดกวัดขันมีระดับการไป
เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ผลการวิจัยของ กฤตยา กฤษฏา วุฒิ (2514) พบว่าบุตรที่ติดตามมารดา มีระดับการศึกษาสูง มีความสามารถในการคบหาสมาคม มีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีความสามารถในการบังคับตนเอง ตกว่าบุตรที่ติดตามมารดา มีระดับการศึกษาต่ำ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้

1. มโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป แตกต่างกันคือ

ก. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีคะแนนมโนทัศน์ทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบคุ้มครองมากเกินไป

ข. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคุ้มครองมาก มีคะแนนมโนทัศน์ทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงมีคะแนนมโนทัศน์ทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผู้วิจัยขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ประชากร คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร และผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นประชากร

2. การวิจัยมุ่งศึกษา เปรียบเทียบความถี่รวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และเปรียบเทียบความถี่รวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนแยกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งในการเปรียบเทียบผู้วิจัยได้คำนึงถึงวิธีการสอนของครู การจัดสภาพห้องเรียน และสัมรรถภาพทางสมองของนักเรียน

3. ในการศึกษาลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป พิจารณาลักษณะสำคัญ 4 ประการเท่านั้น คือลักษณะการยอมรับการตัดสินใจของเด็ก วิธีการลงโทษของผู้ปกครอง ลักษณะการดำเนินกิจกรรมในครอบครัว และการอบรมพฤติกรรมของเด็ก

4. มโนทัศน์ทางจริยธรรม ครอบคลุมถึง 8 ลักษณะคือ ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ความอดทนอดกลั้น ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความไม่เห็นแก่ตัว ความรับผิดชอบ และความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบถามมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่นำมาจากการวิจัยของ พรรณี สุวัฒน์ ซึ่งได้ทำการแก้ไขปรับปรุงด้านภาษาให้สอดคล้องกับนักเรียนในกรุงเทพมหานคร และได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว สามารถวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างได้
2. ผู้ปกครองของนักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ
3. เกณฑ์ที่ใช้บ่งชี้ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ คือประชาธิปไตยแบบปล่อยปละละเลย และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ถือว่าเป็นเกณฑ์ที่บ่งชี้ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

มโนทัศน์ทางจริยธรรม หมายถึง ความคิดรวบยอดที่เกิดจากการนำเอาการรับรู้และประสบการณ์ที่ปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมให้เป็นไปตามหลักการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม เพื่อการดำรงชีวิตที่เป็นสุขในสังคม

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูในลักษณะต่อไปนี้

1. ให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเองในการแก้ปัญหา โดยผู้ใหญ่จะคอยให้คำแนะนำชี้แจงโดยเข้าใจเหตุผลเข้าช่วย

2. การลงโทษจะทำต่อเมื่อได้ชี้แจงเหตุผลให้เด็กได้ทราบก่อนแล้ว
3. ในการดำเนินกิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ในครอบครัว โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเด็กจะให้เด็กได้มีส่วนในการรับรู้ และมีส่วนตัดสินใจด้วย
4. การอบรมพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กจะใช้วิธีการอธิบายเหตุผลมากกว่าการบังคับให้ทำโดยไม่ชี้แจงเหตุผล

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูในลักษณะต่อไปนี้

1. ให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเองในการแก้ปัญหา โดยผู้ใหญ่ไม่ให้คำแนะนำหรือเหตุผลใด ๆ เข้าช่วย
2. การลงโทษใช้วิธีการรุนแรงโดยไม่ชี้แจงเหตุผล ใช้อารมณ์ของผู้ใหญ่เป็นเกณฑ์
3. ผู้ใหญ่และเด็กไม่มีกิจกรรมใด ๆ ร่วมกัน
4. ไม่มีการอบรมพฤติกรรมใด ๆ ให้กับเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูในลักษณะต่อไปนี้

1. ผู้ใหญ่จะเป็นผู้ตัดสินใจให้เด็กทุกอย่าง
2. ไม่ลงโทษเด็กแต่ให้อภัย และคิดว่าเด็กของตนดีที่สุดในที่สุด
3. ผู้ใหญ่และเด็กมีกิจกรรมร่วมกันตลอดเวลา โดยผู้ใหญ่เป็นผู้นำและเด็กเป็นผู้ตามเสมอ
4. การอบรมพฤติกรรมให้แก่เด็ก ผู้ใหญ่จะมีแนวโน้มที่จะตามใจเด็ก และมักจะเห็นดีเห็นงามไปกับพฤติกรรมของเด็ก ถ้าพฤติกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ พ่อแม่ก็มักโทษสังคมและปกป้องเด็ก

นักเขียน หมายถึง นักเขียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2528

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของนักเขียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528:

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ให้ผู้ปกครองตระหนักในความสำคัญของวิธีการอบรมเลี้ยงดูซึ่งจะมีผลต่อมโนทัศน์ทางจริยธรรมของบุตรหลาน ที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีต่อไป
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง การอบรมสั่งสอนของครูต่อนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อมโนทัศน์ทางจริยธรรมและพฤติกรรมของนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย